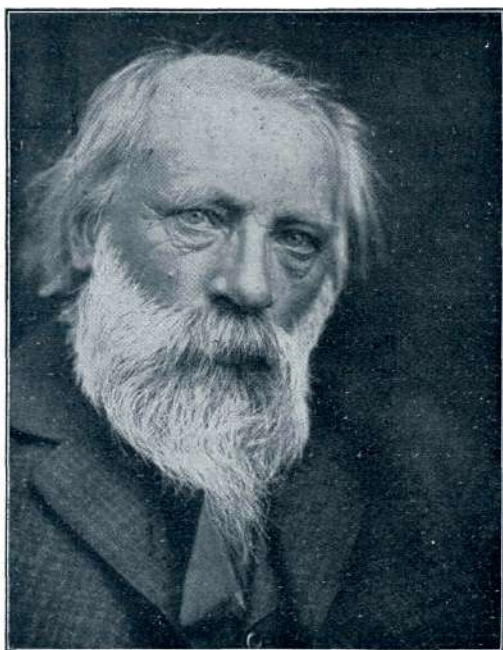

besedo; vprašati celo sme: »Sječas li se baršunaste bračne naše noči prve?« — Popne pa se pesnik tudi do gorkega navdušenja v nekaterih odah v skupini »Ideali«, n. pr. v budnicah »Hrvat« in »Domovini« (»Oj čelik-Hrvati, gdje ste?«) ... Kot očitnemu čuvstvenemu liriku se mu pesmi epskega značaja manj posrečijo. Tudi »epigrami« izvečine niso epigrami, izvzemši redke (»Trojednoj kraljevini«, »Žalosna istina«); nedostaja jim obično ostrosti v mislih in v izrazu. — Lično opremljena knjižica bodi prijateljem hrvaškega slovstva priporočena. T.

Dr. Leopold Lenard: **Rozwój historyczny gramatyki słoweńskiej**. Ponatis iz »Prace filologiczne«. Tom VIII. — Zeszyt II. 248 str. Pričujoča razprava ima namen razjasniti vodilne ideje v razvoju pismenega jezika, kar je ravno zgodovina slovenske slov-

JAROSLAV VRCHLICKÝ (FRIDA).

nice. Dasi so pri nas že dosti filologizirali, vendar nimamo še dela, ki bi obdelavalo ta predmet; in to je vrlina te razprave, da material pregledno grupira in poda tudi vso literaturo, kar se je je nabralo o tvarini. Seveda se ne omeji samo na slovnice, kajti jezikovno vprašanje je od začetka navadno združeno tudi z literarnimi stremljenji dotične dobe, in tako imamo v tem zvezku skoro celo zgodovino reformacije, ki zavzema drugo polovico zvezka, prva polovica pa razjasnjuje vire slovenskega jezika, kolikor jih imamo iz pred-reformacijske dobe. — Kdor se je bavil kaj s slovensko filologijo, ne bo našel v tem zvezku nič posebno novega — menda je to samo prva polovica razprave, kajti od slovnice, ki jih je našel 36, obdeluje samo Bohoričovo, pač pa bo na podlagi dobro grupiranega materiala in navedene literature lahko študije nadaljeval, kajti posebno filološka stran in rešitev njenih problemov dr. Lenarda ne zanima v večji meri, kolikor je niso že drugi rešili. Dr. Š.

Vojska na Balkanu v angleški književnosti. Začudenje in zavist obide človeka, ko mu je dano videti v prebogato angleško književnost. Vsaka njena panna nudi brez števila vsakovrstnih del in edino, kar navdaja človeka z nezadovoljstvom, je preobilica, ki otežuje pregled. — Balkanska vojska še ni končana in angleška književnost se že more ponašati z lepim številom del o njej, in zdi se, da to število še naraste. — Angleški časniki, tudi politiki, so bili med prvimi, ki so pohiteli na lice mesta, ko je završelo po Balkanu. Njihov značaj na eni strani, na drugi pa neomejena sredstva, s katerimi so bili tako srečni, da so mogli razpolagati, vse to jim je omogočilo doseči dokaj več nego so njihovi drugonarodni tovariši. Obžalovati je le, da niso bili zmožni enega ali drugega jugoslovanskih jezikov, ker bi bili njihovi uspehi v tem oziru še večji. Visoko naobraženi gentlemani, ki združujejo bogato znanje in dragocene izkušnje s spretnim sukanjem peresa, ti angleški vojni poročevalci niso le drzni, neustrašni pa hitri v poročanju, nego tudi sila marljivi. Tej okolnosti je pripisovati, da imamo že v tem trenutku lepo število opisov balkanske vojske, v katerih se vsesok proslavlja jugoslovansko junaštvo od začetka priprav za vojsko do zmagoslavnih bitk. — Kako silno se razlikujejo njihovi opisi od n. pr. nemških. Akoprav tuptam eden ali drugi malo pretirava — to je bolj davek angleškemu okusu nego kaj drugega — vedno se more čitatelj zanesti, da angleški poročevalec piše resnično in pravično, predvsem pa dostojno. Tako n. pr. je Ashmead-Bartlett šel kot turkofil na bojišče, a je brezobzirno in vestno razkrival in bičal kričeče nedostatke v turški vojski, ki so bili pravi vzrok turškega poraza. Nemški poročevalci pa iščejo mrčesa in so polni podtikanj, sumničenj pa intrig. In če se kdaj nameri, da angleškemu poročevalcu kaj malega izpodleti, je gotovo, da se more tak lapsus pripisati le nepoznanju podrobnejših razmer, predvsem jezika. Ker so i oni več ali manj primorani zajemati svoje znanje o Slovanih iz nemških ter židovskih virov, so jih dokazi nenadejanega razvoja jugoslovanskih držav, ki je omogočil zmagoslavni boj za osvoboditev izpod turškega jarma in pa junaški čini Srbov, zlasti pa Bulgarov, navdali s tolikim občudovanjem in navdušenjem, da so njihovi popisi visoki slavospevi jugoslovanskih narodov. — Obžalovati je le, da so taka po vsebini in opremi prekrasna dela mogoča le med bogatimi narodi kakor so Angleži. Da jih Jugoslovani vsaj nekoliko spoznajo, je namen teh vrstic, in tistemu, ki je zmožen angleščine, gotovo ne bo žal, ako si nabavi eno ali drugo izmed njih. — Eno najzanimivejših je med njimi brezdvoma ono, ki ga je napisal Ellis Ashmead-Bartlett z naslovom: *With the Turks in Thrace*, str. X + 335, vel. 8°; založil Wm. Heinemann, London 1913. Cena 10 šilingov net.¹ Bogato opremljeno knjigo krasi 36 fotografskih slik in en večji zemljevid bulgarsko-turškega bojišča. E. Ashmead-Bartlett od *Daily Telegrapha* je veteran med vojnimi poročevalci in nebroj je vojska, ki se jih je bil udeležil. Med drugim je napisal večje delo o obleganju Port Arturja, ki ga je bil doživel na ruski strani kot vojni poročevalec. — Nemogoče je naravno v obsegu danega prostora in naloge podati nakratko osebnih

¹ Net pri ceni pomeni, da tudi knjigotržci ne dobe običajnega popusta.